

АС-САЛАМ

www.assalam.ru
www.islamdag.ru
lezgiasalam@gmail.com

№ 09 (182)
1-сентябрь 2014-йис.
Зуль-Къа'да 1435-йис. Къимет 27 манат.
Лезги чІалал вацра садра акъатзава.

РУЪГЪДИННИ АХЛАКЪДИН ГАЗЕТ

НА ЛЕЗГИНСКОМ ЯЗЫКЕ

МЕРГЪЯМАТЛУ РЕГЪИМЛУ АЛЛАГЪДИН ТІВАРЦИЕЛДИ

Нумрада:

чин 3

Насигъат ачухди хъана
кІанда

чин 9

Менфятлу къисаяр

чин 11

» 2 Аллагъ-Тааладиз шукур ая,
эй мусурман!

» 3

Цийи ктаб тубаракрай!

Чи лезги халкъ Дагъустандин вири халкъарикай хъсандиз къел-кхъин чидай, литература гзаф къелдай халкъ яз машгъур я. И къвалах чи халкъдиз виликдай гзаф талукъ тир, амма алай вахтунда чаз къелиз, чирвилер, иллаки Ислам диндин чирвилер къачуз акъван къанзмач. И карни куь тестикъарзава лагъайла, Дагъустандин вири халкъари чпин чаларал Исламдин ктабар акъуднава ва мад са-сад акъудзава. Чап-

дай акъатай ктабар абуру маса къачуз къелни ийизва, анжах чун и карда зайиф я. Ша чнани дидед чалал чи Ислам диндин ктабар акъудунин, абур райж авунин карда иштирак ийин!

И мукъвара лезги чалал «Иман мякемардай къисаяр» лугъудай, вишелей гзаф къисаяр авай цийи ктаб чапдай акъатна. Гзафбуру хабар къазва: «Бес иман къеви авун патал, инсан диндал гъун патал вуч ийида?». Амма

ийидай къвалахар лагъайла, абур къилиз акъудиз четин аквазва. Дугъриданни, иман къеви авунихъ гъар са мусурман муьгътеж я, менфятлу ва итижлу къисаяр къелунни четин кар туш, гъавилай чна «Иман мягъкемардай къисаяр» ктаб виридаз – итимризни дишегълийриз, къуьзуьбурузни жегъилриз, гъатта аялриз къелун меслят къалурзава. И ктабда къисайрин куьмеқдалди фана дуьньядин ва гъамিশалугъ эхиратдин гъакъикъат ачухзава, жумартлувилихъ

эвер гузва, чехидаз гъуьрмет ва гъвечИидаз хатур ийиз чирзава, гъарамдин къвалахар туна сувабар къазанмишуниз эвер гузва ва гъа икI мад. Къуй Аллагъди (=) вири мусурманрин, иллаки чи лезги халкъдин иман мягъкемаррай! Амин. Лезги чалал диндин ктабар акъудунин ва абур райж авунин кардиз куьмек гуз къандайбурувай и нумрадиз **89882000427** зенг ийиз жеда.

Гъасан Амаханов.

ВАЖИБЛУ ИНТЕРВЬЮ

ЫРЫВАР

1 «

Учредитель Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана	Редактор Гасан АМАХАНОВ	Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.	При перепечатке ссылка обязательна	Тираж 3.000 экз.
Редакционный Совет Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Сулейман-хаджи ТАГИБЕКОВ	Канонический редактор Шамиль-хаджи ОМАРОВ	Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.	Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-Салам»	Адрес редакции: 367015 РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова, 13а.
Главный редактор Заурбек (Абдулла) ЯИКБАЕВ	Дизайн, вёрстка Мугъаммад Мусаев	Индекс 51395	Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____	Телефон: (8722) 61-00-64
	Корректор Майрам МАГАМДАЛИЕВА		Сдано в печать 29 декабря 2013 г. в 20:00	E-mail: assalamweb@gmail.com web: www.assalam.ru

ЯВАШДИЗ».

1 «

КапI ийидай къайда

Гьар са капI тайин тир ракатрикай ибарат я. Ракат – им вичик акъвазна «Фатигъа» кIелун, юкь агъузун (руку') авун, руку'дилай къулухъ дуьз акъваз хъувун ва къве сеферда пел чилел эцигун (сажда) квай кIунин тикрар жезвай пай я. Экуьнин ферз капI къве ракатдикай, гьетрен капI пуд ракатдикай, амай пуд – нисинин, рагъданин ва месин кIар – гьар сад къуд ракатдикай ибарат я.

КапI ва адан ракатар

Сифтедай чна къве ракатдин капI ийидай къайда къалурда, вучиз лагъайтIа 3 ва 4 ракатдин кIарин сифте къве ракат гъа и къве ракатдин капI хъиз ийизва, адалай къулухъ сад ва я къве ракат алава хъувуналди. Къве ракатдин капI ийидай къайда:

КIунив эгечIдалди чин Кьибледихъ элкьурна акъвазун лазим я, кIвачер къуьнерихъ галаз сад хъиз (абурун арада тахминан са чIиб), къадамар сад-садаз къушаба эцигда, гьилер агъузда, вилер пел эцигзавай чилиз килигзава (жувавай са метрдин яргъа авай чкадиз; кIунин халичадин яргъивал тахминан 3 къуьнт, яни 1,4-1,5 метр). Пел эцигзавай чкадиз вири кIунин арада килигун сунна я, са арадилай гьейри, «ат-тагъият» кIелдайла, тIуб хкажай вахтунилай гьейри (идакай агъадихъ кIела). Дишегълийри кIунин арада чпин беденрин са паяр масабуров агудун лазим я: кIвачер санал (амма кIевиз агудун герек къведач), гьилерни къуьнтер бедендив агуднава. КIуниз талукъ тушир вири фикиррикай азад яз ибадатдал машгъул хъун лазим я. Аллагъдиз (=) вири акъвазвайди ва виридан ван къвезвайди, Адаз инсанрин фикирар ва ниятар чизвайди рикIелай алудна кIандач.

Жуван фикирар кIватIайдалай къулухъ рикIелди (фикирда) ва мецелди кIунин ният ая. Месела: «За Аллагъ патал экуьнин къве ракатдин ферз капI ада авун ният ийизва». РикIяй ният авун ферз я, рикIяй ният ийидалди виликамаз ам мецелди лугъун сунна я (рикIяй ният ийидайла фикирар кIватIиз регъят жедайвал мецелди ният ийизва).

Ниятдин ферзер: 1) капI ийиз кIанзавайди лугъун; 2) капI тайинарун (къвез гъи капI ийиз кIанзаватIа, тIвар къун, месела, экуьнин, нисинин, рагъдандин...); 3) ферз капI ийиз кIанзавайди лугъун; 4) ният «Аллагу акбар» гафарихъ галаз галкIун, яни мецелди «Аллагу акбар» лугъудай арада рикIяй ният авун лазим я. Эгер капI жемьтдихъ галаз имамдин гуьгъуьна аваз ийизватIа, винидихъ гъайи ниятдал «жемьтдихъ галаз» ва я «имамдин гуьгъуьна аваз»

гафар чарасуз алава хьийида. Ниятдин суннатар: 1) ракатрин къадар лугъун; 2) «Аллагу патал» лугъун; 3) капI вахтунда (ада) ийизвани ва я эвеззавани тайинарун.

Гъа икI, Кьибледихъ элкьвена сифте ният мецелди лугъуда, ахпа тади квачиз «Аллагу акбар» (Аллагу чIехи я) лугъуда ва адахъ галаз санал къве гьилини виниз хкажда. Хкажай гьилер кьилин къве патахъайни жедайвал ийида ва абурун капашар вилик, яни Кьибледихъ элкьурда (1-шик.),

гьилерин тупIар азаддиз къада, чIехи тупIар япарин хъуьтуьл чкайрихъ ва амай тупIарин кIвенкIвер япарин вини кьилихъ галаз санал жеда ва вилик, яни Кьибледихъ элкьурда. Дишегълийри гьилер анжах хурув къван хкажда, къуьнтер къваларив агудда, капашарни тупIар Кьибледихъ элкьурда (2-шик.).

Ахпа гьилер агъузда ва хурун кIаник хъиз, пицIинилай са тIимил виняй ва руфунин чапла патахъ хъиз (3-шик)

эцигда. И арада чIехи ва гьвечIи ва адан патав гъай тупIаралди чапла гьилин билег къада, эрчIи гьилин юкъван ва къалурдай тупIар дуьзарна чапла гьилин кIфилдал эцигда (4-шик.).

дуьаяр а къайда кIелна кIанда хьи, кIелзавайдаз вичин ван къведайвал.

«Фатигъа» (ва алава яз са сура) кIелайдалай къулухъ кIуниз гъахъдайла хкажай къайда гьилер япарив къван хкажда (5-шик.),

ахпа гьилер ва абурухъ галаз юкъни агъузда, гьилер метIерал эцигда, идаз руку' лугъуда (6-шик.).

МетIера акIурай гьилер къуьнтерай патахъ тежедайвал

жезмай къван юкь агъузда. Руку'диз фидайлани гьилер хкажна метIерал эцигдалди «Аллагу акбар» лугъуда.

Къейд:

«Аллагу акбар» кIунал ийизвай вири гьерекатрин эвелдилай эхирдалди ялун сунна я. Руку'да инсан акъвазда и къайда: жендеқдин винел пад вилик авунва, дуьзарнавай гьилер метIерин кIвалакIра акIурна, гьилерин тупIар кIанихъ элкьурна ва абур азаддиз эцигнава. Далу, гардан ва кьил сад хъиз дуьзарна кIанда (7-шик.).

Гъа ихьтин гьалда къве легъзеда къванни, яни «субгъаналлагъ» лугъудай вахтунда

акъвазна кIанда (и вахтунда акъвазуниз тIумаьнинат лугъуда), и арада сунна я пуд сеферда лугъун: «СубхIана Раббия-ль-Пазим(и) ва бихIамдигъ(и)».

- Тариф ва шукур хъуй зи ЧIехи Раббидиз.

Ахпа дуьз акъваз хьийида (и'тидаль).

Хкаж жедайла япарив къван гьилер хкажда (виликдай чирайвал) ва лугъуда: «СамигIаллагъу лиман хIамидагъ» (и гафар хкаж хъунин гьерекат куьтягъдалди ялда), абурун мана: «Аллагу ди (=) Вичиз шукурзавайдан шукур къабулна». Ахпа гьилер агъузда (8-шик.) ва лугъуда:

«Раббана ляка-ль-хIамд» - Я Рабби, вири шукур Ваз хъуй. Гъа и къайдада (гьилер агъузна кIвачел акъвазна) гъакIни къве легъзеда къванни (тIумаьнинагъ) - яни «Субгъаналлагъ» лугъудай вахтунда акъвазна кIанда. Ахпа «Аллагу акбар» лагъана пел чилел эцигда (сажда). Ам ийидайвал сифте метIерал ацукъда (9-шик.),

ахпа вилик агъуз жеда, гьилер чиле акIурда ва пел чилел эцигда (10-шик.).

Чапла гьилин гьвечIи тIуб пицIинилай вине жеда, акI хьи, эгер ам михъиз ачухайтIа, пицIинал акъатда. «Аллагу акбар» лагъайдалай къулухъ куьн кIуниз гъахъзава. КIуниз гъахъдайла лугъузвай «Аллагу акбар» гафар гьилер хкажна хурун кIаник эцигдалди ялун лазим я, гъа и арада («Аллагу акбар» лугъудайла) рикIяй ният авун чарасуз я. КIунив эгечIдайла кIелзавай «Аллагу акбар» гафариз такбирату-ль-игърам лугъуда. Хурун кIаник гьилер эцигна акъвазайдалай къулухъ «Фатигъа» («Аль-Фатигъа» - Къуръандин сад лагъай сура) кIелда. Сифте къве ракатда «Фатигъадин» гуьгъуьнай Къуръандай са шей (сура ва я аятар) кIелун сунна я.

Къейд:

КIунал гьилер къуд гьерекат ийидайла хкажун сунна я: - кIуниз гъахъдайла; - руку'диз фидалди; - руку'дай хкаж жедайла; - сад лагъай ат-тагъиятдилай къулухъ кIвачел къарагъдайла.

«Аль-Фатигъа» сура

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ « ۱ »
الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ « ۲ »
الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ « ۳ » مٰلِكِ یَوْمِ
الدِّیْنِ « ۴ » اِیَّاكَ نَعْبُدُ وَاِیَّاكَ
نَسْتَعِیْنُ « ۵ » اِهْدِنَا الصِّرَاطَ
المُسْتَقِیْمَ « ۶ » صِرَاطَ الَّذِیْنَ
اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ غَیْرِ الْمَغْضُوْبِ
عَلَیْهِمْ وَلَا الضَّالِّیْنَ « ۷ » آمِیْن
رَبِّ الْعَالَمِیْنَ .

Къуръандин гафар гъа жергедай яз «Аль-Фатигъани» анжах араб чIалалди кхьидай ихтияр ава, маса чIаларин гьарфаралди кхьин гьарам я. Гъавиляй ДУМД-дин ахтармишунин отдалдин истемешуниз жаваб гана, чна «Фатигъа» лезги гьарфаралди кхьидач. «Фатигъа» анжах дуьз кIелиз чизвай (яни вичин нубатда муаллимдивай чирнавай) муаллимдин мецелай чирун лазим я.

Къейд:

КIунал кIелзавай вири

КапI ийидай къайда

4 « И гьалдиз сажда лугъуза. Саждада авайла (11-шик.)

чапла кIвачин къадамдал ацукьда, эрчи кIвач са тIмил кьерехдихъай хкатда, адан тупIарни чиле акIурна Кьибледихъ элкьуьрда (13-шик.)

Идалайни гьейри, кIпIунин эхиримжи «ат-тагьият» кIелдайла чапла кIвачин къадам Кьибледихъ элкьуьрнавай тупIарал акьвазарнавай эрчи кIвачинни чилин арадай акьудун меслят къалурзава (15-шик.)

ивал) це. Ат-тагьиятдин «Ашгьаду алля илягьа илля ллагь» гафарикай «...илля ллагь» лугьудай чIавуз рикIяй Аллагь сад тирвилекай фикирна ва къалурзавай тIуб са тIмил хкажуналди (ам са тIмил патахъарун хъсан я) Аллагь сад тирди тестикъарда, и арада сажда ийизвай чкадиз килигзавай вилер и хкажнавай тупIуз килигда (гьатта мичи чкада хъун ва я паргалри кIевун себеб яз къалурдай тIуб аквазвачтIани, адас килигда). Гьа и къайдада (юзур тавуна) хкажнавай тIуб «ат-тагьият» ва салават кIелна кубтягьдалди тада. Салават кIелна кубтягьайла, кьил (жендек ваъ) эрчи патахъ элкьуьрда, а къайда

гьейри ихътин салаватни кIелда: «Аллагьумма салли гIаля МухIаммад». И къайдада «ат-тагьиятни» салават кIелайдалай къулухъ (капI давамарун патал) кIвачел къарагъ хъийида. Къарагъдай арада «Аллагьу акбар» лугьуда ва гьилер япарив къван хкажда. (Михъиз къарагъайдалай къулухъ ва я къарагъдай арада, гьакIни гьеле метIерал аламаз гьилер япарив къван хкажайтIа жеда). Ахпа пуд лагъай ракат сифте къвед хъиз ийида, амма и ракатда «Фатигьадин» гуьгьуьнай Къуръандин маса сура кIелдач.

Пуд лагъай ракатдин къвед лагъай сажда авурдалай къулухъ: 1) эгер капI 3 ракатдинди ятIа, 2 ракатдин кIпIунин эхирдай хъиз метIерал ацукьда (таваррук) ва «ат-тагьиятни» тамам салават кIелда: «Аллагьумма салли гIаля МухIаммадин ва гIаля али МухIаммад». Ахпа кьве патахъни (эрчи ва чапла) салам гуда ва идалди капI акьалтIар жезва. 2) эгер капI 4 ракатдинди ятIа, къарагъ хъийида ва пуд лагъай ракат авурвал къуд лагъайдини ийида. Къуд лагъай ракатдин къвед лагъай сажда авурдалай къулухъ метIерал ацукьда (таваррук), «ат-тагьиятни» салават (2 ва 3 ракатдин кIпарин гуьгьуьнай кIелай тегьерда) кIелда, кьве патазни салам гуда ва идалди капI акьалтIарда. Фикир це: эгер «ат-тагьият» кIпуна эхиримжиди туштIа, ам ифтирашда ацукьна кIелда ва салаватда Пайгьамбардин () хизандин тIвар къадач. Эгер «ат-тагьият» кIпуна эхиримжиди ятIа, ам таваррукда ацукьна кIелда ва салаватда Пайгьамбардин () гуьгьуьнай адан хизандизни хийир-дуьа ийида.

Азарлуда капI ийидай къайда

Сагълам касди хъиз азарлудани йикъа вад ферз капI авун мажбур я. Амни капI чIурзавай шейэрикай вичивай жезмай къван яргъа хъана кIанда. Эгер азарлудавай акьвазна капI ийиз жезвачтIа, ацукьна ийидай ихтияр ава, икIни четин ятIа, къаткана ийида, къатканани четин ятIа, вилерин рацIамрин ишарайралди капI ийида. ИкIни четин ятIа, кIпIунин важиблу паяр (арканар) фикирдалди (рикIяй) ийида. Чна арканарни бязи суннатар квай капI ийидай тегьердиз баян гана. Баян гайи шейэрикай гьибур арканар ва гьибур суннатар ятIа, гьакIни мад гьихътин суннатар капI тамам хъун патал авуна кIандатIа, чна, инша-Аллагь, агьадихъ гуда.

«КапI – мусурмандин буржи» ктабдай.

чилихъ бедендин ирид пай галукъзава: кьве кIвачинни тупIар Кьибледихъ элкьуьрнавай, тупIарин кIанер (яни тупIар Кьибледихъ элкьуьрва ва абурун кIанер чилихъ галукъзава), кьве метни кьве гьил капашарни тупIар кIаник кваз, сад-садав тIмил агудна Кьибледихъ элкьуьрваз, гьакIни кьилин заланвили илиссзавай пел (нерни чилихъ галукъарун сунна я). Вилер и арада ахъаз тун хъсан я. Гьилер къуьнерин къаншарда эцигда (метIеривай са къунтуьннин яргъа), итимрин къалчахдин кIараб (юкьв) хкажда, руфун ятурривай къакьудда, къуьнтер чиливай хкажда ва са тIмил патарихъ ачухда (дишегьлийри къалчахдин кIараб хкаждач, амма къуьнерилай ам гьикI хъайитIани вине хъана кIанда, руфун ятуррихъ ва къуьнтер къваларихъ галукъзава).

Пелел ам чилихъ галукъуниз манийвал ийидай гьич са шейни хъана кIандач (чIарар, бапIах ва я шал), пелен са пай къванни чилихъ галукъун чарасуз я. Гьа и гьалдани кьве легъзеда къванна, яни «Субгьаналлагь» лугьудай вахтунда (тIумагьнинагь) акьвазна кIанда ва пуд сеферда лугьуда: «СубхIана Раббия-ль-АгIля ва бихIамдигъ (и)» - Чехи Раббидиз тариф ва шукур хъуй. Ахпа «Аллагьу акбар» лугьуз-лугьуз кьил хкажна метIерал ацукьда (12-шик.).

Далу и арада дуьзарна кIанда, гьилер метIерал эцигда, капашар кIаник кваз (тупIарин кIвенкIвер метIерин кьерехрал жеда). Чилеллай тупIар эрчи патахъ элкьуьрнавай

И къайдада метIерал ацукьуниз ифтираш лугьуда. И гьалдани кьве легъзеда, яни «Субгьан-Аллагь» лугьудай вахтунда (тIумагьнинагь) акьвазна кIанда. Идалай къулухъ гьа сад лагъай сажда авурвал къвед лагъайдини ийида. Агъуз ва хкаж жедайла «Аллагьу акбар» лугьуда. Къвед лагъай саждадани сад лагъайда кIелай дуьа кIелун меслят къалурзава. И гьалдани кьве легъзеда, яни «Субгьан-Аллагь» лугьудай вахтунда (тIумагьнинагь) акьвазна кIанда.

Къвед лагъай сажда кубтягъ хъайила, са ракат тамам жезва. Къвед лагъай саждадилай капI давамар хъувун, яни къвед лагъай ракат авун патал кIвачел къарагъда. Сифте кьилни жендек хкажда ва метIерал ацукьда (къве саждайрин арада ацукьай тегьерда. И гьалда са тIмил акьвазайтIа хъсан я, амма акьваз тавуна къарагъна давамарайтIани жеда), ахпа михъиз къарагъда (къарагъдайла, гьилерин капашар чиле акIурдай ихтияр ава) ва сад лагъай ракатдин сифте кьилляй хъиз акьвазда. Ахпа, сад лагъай ракат авурвал «Фатигъа» кIелунилай эгечIна къвед лагъай ракатни ийида. Гьа икI, къвед лагъай ракатдин сажда авурдалай къулухъ кьил хкажна метIерал ацукьда. Амма и ацукьун кьве саждадин арада ийизвайдалай тафаватлу я: ятурдал эцигнавай эрчи гьилин юкьван, тIвар алачир ва гьвечIи тупIар са тIмил чукькьведа, къалурдай тIуб яргъи ийида ва адав чехи тIуб агудда (14-шик.).

И арада чапла патахъай къалчагьдин кIараб чилел жеда. И къайдада метIерал ацукьуниз таваррук лугьуда. И къайда ацукьна сифте «ат-тагьият» (адан маса тIвар «ташагьгьуд» я) ва адалай къулухъ салават кIелда.

«Ат-ташагьгьуд» («ат-тагьият»):

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ ،
الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ
عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى
عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ
أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ،

«Ат-тагьиййату-ль-мубаракату-с-салиявату-тI-тIаййибату ли-лягъ - Вири тебрикар, хийир-дуьбаяр, салаватар, хъсан крар – Аллагьдиз. Ас-салияму гIаляйка аййюгъаннабийю ва рахIмату-ллагьни ва баракатугъ - Я Пайгьамбар (), ваз салам ва Аллагьдин мергьяматлувал ва Адан берекатар. Ас-салияму гIаляйна ва гIаля гIибади-лягьни-с-солигьин - Салам чаз ва Аллагьдин савадлу лукIариз. Ашгьаду алля илягьа илля-лягьу - За шагьидвал ийизва хъи, сад Аллагьдилай гьейри мад ибадатдиз лайихлу илягьар авач, ва ашгьаду анна МухIаммадар-расулу-ллагъ - ва мад за шагьидвал ийизва хъи, Мугьаммад Аллагьдин расул (илчи) я.

Салават дуьа

(«ат-тагьиятдин» гуьгьуьнай кIелда) Аллагьумма соли гIаля МухIаммадин ва гIаля али МухIаммад – Я Аллагь, Мугьаммадз () ва адан хизандиз салават (хийир-дуьа ая, раз-

хъи, къулухъ галайбуруз адан хъвехъ аквадайвал ва салам гуда (16-шик.): «Ас-салияму гIаляйкум ва рахIматуллагьни» - Квез Аллагьдин патай ислягьвални регьим хъуй. Салам гудайвал кьил эрчи патахъ элкьуьрдайла рикIяй капI кубтягъзава ва эрчи пата авай къван муьминриз (инсанриз, малаикриз ва жинерриз) салам гуьза лагъана ният ийида.

Ахпа гьа къайда кьил чапла патахъни элкьуьрна салам гуда. И арада чапла патахъ галай къван муьминриз салам гуьза лагъана ният ийида. Кьил элкьуьриз башламышайла салам гуьнв эгечIда ва кьил элкьуьрун кубтягъ хъайила, саламни гана кубтягъда. Сад лагъай сеферда салам гун ферз я, къвед лагъайди – сунна. Эрчи ва чапла патарихъ кьил элкьуьрунни сунна я.

3 ва 4 ракатдин кIпар ийидай къайда

3 ва 4 ракатдин кIпарин сифте кьве ракат кьве ракатдин капI ийизвайвал ийида, анжах «ат-тагьият» ва салават кIелун патал къвед лагъай ракатдилай къулухъ кьве саждадин арада хъиз метIерал ацукьда (1-шик.), яни ифтираш (чапла кIвачин къадамдал ацукьда, эхиримжи «ат-тагьият» кIелдайла хъиз ам чапла кIвачинни чилин арадай акьуддач). Идалайни

Мусурман инанмиш хъун лазим тир шейэр

Эвел алатай нумрада

Пайгъамбардин () хизан ва асгъабар

وَنَحِبُّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،
وَلَا نَفْرَطُ فِي حُبِّ أَحَدٍ مِنْهُمْ ؛
وَلَا نَتَبَرَّأُ مِنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ ، وَنَبْغِضُ مَنْ يُبْغِضُهُمْ ،
وَبَعِيرِ الْخَيْرِ يَذْكُرُهُمْ ، وَلَا نَذْكُرُهُمْ إِلَّا
بِخَيْرٍ ، وَحُبُّهُمْ دِينٌ وَإِيمَانٌ وَإِحْسَانٌ ، وَبُغْضُهُمْ
كُفْرٌ وَنِفَاقٌ وَطُغْيَانٌ .

Чаз Аллагъдин Расулдин () асгъабар клан я. Гъа и кланивиле чна абурукай садни тафаватлу ийизвач ва садни хкудзавач. Абуру таклан ва абурукай са хъсан ихтилат тийизвай инсанар чаз таклан я. Чун абурукай (асгъабрикай) анжах хъсандиз рахазва. Абуру клан хъун – им имандин, инанмишвилини ва риклин сидкьидин лишан я, гъа са вахтунда абуру таклан хъун – им имансузвал, мунафикьвал ва зулум я.

وَنُتِبَتِ الْخَلِيفَةُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَىٰ لِأَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَفْضِيلًا لَهُ وَتَقْدِيمًا عَلَىٰ جَمِيعِ الْأُمَّةِ ، ثُمَّ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، ثُمَّ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، وَهُمْ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْأئِمَّةُ الْمَهْدِيُّونَ .

Аллагъдин Расул () эхиратдиз мугъман хъайидалай къулухъ мусурманрин халиф сифтедай Абу Бакр ас-Сиддикъ, адалай Аллагъ рази хъуй, хъанвайди чна тестикъарзава. Гъа и кар амай мусурманрин вилик адан лайихлу-вилини ва винизвилини делил я, ахпа – Умар ибн аль-Хаттаб, адалай Аллагъ рази хъуй, ахпа Усман ибн 'Аффан, адалай Аллагъ рази хъуй, ахпа Али ибн Абу Талиб, адалай Аллагъ рази хъуй, халифар хъана. Абуру вири – гъахъ гвай халифар (аль-Хуляфау-р-Рашидун) ва адалатлу регъберар тир.

وَإِنَّ الْعَشْرَةَ الَّذِينَ سَمَّاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَشَّرَهُمُ بِالْجَنَّةِ ، نَشَّهَدُ لَهُمْ بِالْجَنَّةِ عَلَىٰ مَا شَهِدَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَوْلُهُ الْحَقُّ ، وَهُمْ : أَبُو بَكْرٍ ، وَعُمَرُ ، وَعُثْمَانُ ، وَعَلِيٌّ ، وَطَلْحَةُ ، وَالزُّبَيْرُ ، وَسَعْدُ ، وَسَعِيدُ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَهُوَ أَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ .

Пайгъамбарди () Женнетдин шад хабар гайи цуд асгъаб Женнетда жеда лагъана чна шагъидвал ийизва, гъикъ хъи, лугъузвай гафар гъахъ тир Аллагъдин Расулди () абуру гъана жеда лагъана шагъидвал авунва. Ингъе а цуд асгъаб: Абу Бакр, Умар, Усман, Али, Тальгъа, Зубайр, Са'д, Са'ид, Абдурагъман ибн 'Авф ва Абу 'Убайда ибн аль-Джаррагъ, - и Умматдин Ихтибарнавайди лугъудай твар ганвайди, абурулай вирида-лай Аллагъ рази хъуй.

وَمَنْ أَحْسَنَ الْقَوْلِ فِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَزْوَاجِهِ الطَّاهِرَاتِ مِنْ كُلِّ دَنَسٍ ، وَذُرِّيَّاتِهِ الْمُقَدَّسِينَ مِنْ كُلِّ رِجْسٍ ؛ فَقَدْ بَرِيَ مِنَ التَّفَاقُقِ .

Аллагъдин Расулдин () асгъабрикай, адан папарикай ва несилдикай хъсандиз рахазвай гъар са инсан михъи я, адахъ къацай палчух галукънавач, ам мунафикьвиликай хвенва.

Алимар ва Аллагъдин (=) рикл михъи луклар

وَعُلَمَاءُ السَّلَفِ مِنَ السَّابِقِينَ ، وَمَنْ بَعَدَهُمْ مِنَ التَّابِعِينَ – أَهْلُ الْخَيْرِ وَالْأَثَرِ ، وَأَهْلُ الْفِئَةِ وَالنَّظَرِ – ، لَا يَذْكُرُونَ إِلَّا بِالْجَمِيلِ ، وَمَنْ ذَكَرَهُمْ بِسُوءٍ فَهُوَ عَلَىٰ غَيْرِ السَّبِيلِ .

Чна суьгуьрчийри ва килигзавайбуру лугъузвай гафар ва мад Къуръандиз ва Суннадиз ва иджмадиз (алимри

Сифте яшаммиш хъайи салаф-алимар ва абуруз табиь хъайибур – хъсан амалар авур, гъадисар къватгай инсанар, факъигъар ва акъул авай инсанар я – абурукай анжах хъсан рахана кланда. Абурукай пис рахазвай инсанар члуру рекъел ала.

وَلَا نُفَضِّلُ أَحَدًا مِنَ الْأَوْلِيَاءِ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَنَقُولُ : نَبِيُّ وَاحِدٌ أَفْضَلُ مِنْ جَمِيعِ الْأَوْلِيَاءِ .
وَنُؤْمِنُ بِمَا جَاءَ مِنْ كَرَامَاتِهِمْ ، وَصَحَّ عَنِ الثَّقَاتِ مِنْ رَوَايَاتِهِمْ .

Чна Умматдин валийрикай (Аллагъдиз клани инсанар) садни пайгъамбарри-лай вине къазвач, акси яз, чна лугъуз-ва, вири валияр санлай къачуртлани пайгъамбаррикай гъим хъайитлани абурулай хийирлу я. Чун караматрихъ – авлияйри ийизвай аламатдин крарихъ инанмиш я, абурукай чирвилер чал агакъарзавайбурун гъакъикъи циргъинай агакъна.

Къияматдин йикъан аламатар

وَنُؤْمِنُ بِأَشْرَاطِ السَّاعَةِ : مِنْ خُرُوجِ الدَّجَالِ ، وَنُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَنُؤْمِنُ بِطُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا ، وَخُرُوجِ دَابَّةِ الْأَرْضِ مِنْ مَوْضِعِهَا .

Чун Къияматдин йикъан аламатрихъ инанмиш я. Ихътин аламатрихъ: Даджал акъатун, цаварилай Иса ибн Марьям (+) эвичлун, рагъ ам акъизвай патай экъечлун ва чиликай гъайван акъатун.

وَلَا نَصَدِّقُ كَاهِنًا وَلَا عَرَّافًا ، وَلَا مَنْ يَدَّعِي شَيْئًا يُخَالِفُ الْكِتَابَ وَالسُّنَّةَ وَإِجْمَاعَ الْأُمَّةِ .
وَنَرَى الْجَمَاعَةَ حَقًّا وَصَوَابًا ، وَالْفِرْقَةَ زَيْغًا وَعَذَابًا .

Чна суьгуьрчийри ва килигзавайбуру лугъузвай гафар ва мад Къуръандиз ва Суннадиз ва иджмадиз (алимри

Ислам къадардилай артухвилини ва бегъем туширвилини арада ава. Тешпигъдин (тешпиш - Аллагъдин сифатар са куьз ва я низ ятлани тешпигъ авун) ва та'тилдин (та'тил - Аллагъдин сифатар инкар авун) арада ава. Аллагъди чун мажбур (джабр) ийизва лугъунин ва Аллагъди кхъенвай къисмет инкар авунин арада ава. Аллагъдин азабдихъай кичле тахъунин ва Адан Регъимдикай вил атлунин арада ава.

فَهَذَا دِينُنَا وَاعْتِقَادُنَا ظَاهِرًا وَبَاطِنًا ، وَنَحْنُ بَرَاءَةٌ إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ مَنْ خَالَفَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ وَبَيَّنَّاهُ .
وَنَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يُبَيِّنَنَا عَلَى الْإِيمَانِ ، وَيُخْتِمَ لَنَا بِهِ ، وَيَعْصِمَنَا مِنَ الْأَهْوَاءِ الْمُخْتَلِفَةِ ، وَالْآرَاءِ الْمُتَفَرِّقَةِ ، وَالْمَذَاهِبِ الرَّدِيَّةِ ، مِثْلَ الْمَشْبَهَةِ وَالْمُعْتَرَلَةِ وَالْجَهْمِيَّةِ وَالْجَبْرِيَّةِ وَالْقَدْرِيَّةِ وَغَيْرِهِمْ ، مِنَ الَّذِينَ خَالَفُوا السُّنَّةَ وَالْجَمَاعَةَ ، وَخَالَفُوا الضَّلَالَةَ ، وَنَحْنُ مِنْهُمْ بَرَاءَةٌ ، وَهُمْ عِنْدَنَا ضَلَالٌ وَأَرْدِيَاءٌ وَبِاللَّهِ الْعِصْمَةَ وَالتَّوْفِيقَ .

Им чи дин я, им чи инанмишвал я, и инанмишвал гъикъ къене жезватла гъакъ винелни акъатзава. Ингъе, Аллагъ шагъид яз чна инал лагъай ва баян гайи шейэр инкар ийизвай гъар са инсандихъай алакъа атланва. Чна Аллагъдивай тлалазва чун имандал клеви авун патал ва адалди чи уьмуьррал муьгуьр эцигдай-вал. Чна Аллагъдивай чун табдин фикиррикай ва ягъалмиш хъанвай къватгалрикай хуьн тлалазва, абурун жергедай яз: мушаббигъа (1), му'тазилитар (2), жагъмитар (3), жабаритар (4), къадаритар (5) ва абуру хътин, Суннадин ва Джамаатдин рекъелай алатна ягъалмиш фикирар тестикъарзавайбуру. Чна абурухъ галаз гъихътин хъайтлани алакъа инкар ийизва, чи фикирдалди абуру ягъалмиш я ва абуру гъелек ийизвай рекъел ала. Хата баладикай хуьдайди анжах Аллагъ я.

сад авунвай гафуниз) акси тир гафар къабулзавач. Чун рази я: Садвал – гъакъикъи ва дуьз рехъ я, ва къакъатун – дуьз рекъелай алатун ва чклурун я.

دَيْنُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَاحِدٌ ، وَهُوَ دِينُ الْإِسْلَامِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ [آل عمران : 19] ، وَقَالَ تَعَالَى ﴿وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة : 3]

Цаварални чилел анжах Аллагъдин са дин – Ислам я авайди. Аллагъди лугъузва: «Гъакъикъатда, Аллагъди къабулзавай дин – Ислам я» («аль-Имран» сура, 19-аят). Гъакъи лагъанва: «Зун куьн патал Ислам диндал рази я» («аль-Маида» сура, 3-аят).

وَهُوَ بَيْنَ الْعُلُوِّ وَالنَّقْصِيرِ ، وَبَيْنَ التَّشْبِيهِ وَالتَّعْطِيلِ ، وَبَيْنَ الْجَبْرِ وَالْقَدْرِ ، وَبَيْنَ الْأَمْنِ وَالْيَأْسِ .

(1). - Мушаббигъа – Аллагъ махлукъа-триз тешпигъ ийизвай, Аллагъ-Тааладин сифатар махлукъатрин сифатриз тешпигъ авуналди ва гъа идалди Аллагъдиз бедендин паяр ава лугъузвай хел.
(2). - Му'тазилитар – Къуръан халкъ авунвай шей я лугъузвай, Аллагъ Женнетда акун мумкин туш лугъузвай, инсанди амалар вичин къуватдалди ийизва лугъузвай ва Аллагъ вири чкайра Вичин бедендалди ава лугъузвай ягъалмиш хъанвай хел.
(3). - Жагъмитар – Аллагъдин сифатар инкар ийизвай, инсандиз вичин амалра гъич ихтияр авач лугъузвай, Къуръан халкъ авунва ва Аллагъ вири чкайра вичин бедендалди ава лугъузвай хел.
(4). - Жабаритар – инсандиз хкъдай мумкинвал авач лугъузвай, адан амалар гарал къугъавазвай пешинин амалдиз тешпигъ ийизвай хел.
(5). - Къадаритар – къадар-къисмет михъиз инкар ийизвай, инсанди вичин амалар вичи халкъ ийизва лугъузвай хел.

«Акъида ат-Тлагъави» ктабдай.

Эхиримжи гаф

БЕРЕКАТЛУ ЧИРВИЛЕРИН ХАЗИНА

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Кагъаздин авторди лугъузва: «Пайгъамбардин () ва я масадан къаюмвилихъ (тавлия) инанмиш кас Абу Жагъл хъиз диндай акъатзава». Идаз жаваб яз Меккедин алимри лагъана: «Къуръанди акI лугъузвач, акси яз, адан аятри Пайгъамбардиз () ва адан терефдарриз шафаат ийидай мумкинвал гуда лагъанва».

Неджвиди кхъизва: «Пайгъамбардин () вилик акъвазна абуру кIлунал алайла хъиз руфунал гвилер эцигна адалай тарифар ийизва, адакай бут авунва ва адахъ элкъвена эвер гузва: «Я Аллагъдин Расул (=), заз куьмек це (а флан кIвалах ийиз), Аллагъдивай (=) зи мурад килиз акъудун тIалаба!» Меккедин алимри адаз ихътин жаваб гана: «Къуй Аллагъдин (=) душманрал лянет хъурай! И лянет хъайи неджвидивай Пайгъамбардин () сур бутдихъ галаз ва адалай тарифар авун бутдиз ибадат авунихъ галаз гьикI гекъигиз жезва? Бес Пайгъамбарди () лагъаначирни: «Зун рагъметдиз фейидалай къулухъ зи сурал зиярат авур кас зал чан алайла зиярат авурдаз ухшар я». Абу Бакр асгъабди лагъанай: «Пайгъамбардин () патав, адал чан хъунилай ва тахъунилай аслу тушиз, ван алаз рахадай ихтияр авач». Мединадин регъбер Абу Жа'фарахъ галаз рахадайла, имам Малика къейд авуна: «Эй иман гъанвайбурун регъбер, Пайгъамбардин () Мисклинда сес хкажмир, вучиз лагъайтIа Аллагъди (=) Пайгъамбардин () патав акI рахун са дестедиз къадагъа авунай. АллагъТаалади Пайгъамбардин () патав явашдиз рахазвайбурулай тарифар ийизвай ва ван хкажна рахазвайбуруз туьгъметзавай аяттар ракъурна. Пайгъамбар () рагъметдиз фейидалай къулухъ адаз эдеб авун, адал чан аламаз адаз эдеб авурди хъиз я». И арада Абу Жа'фара имам Маликавай жузуна: «Эй Абу Абдулагъ, за дуьба гьикI ийида – Пайгъамбардихъ () элкъвена ва Къибледиз далу гана ва я Къибледихъ элкъвена, Пайгъамбардиз () далу гана?» Имамди жаваб гана: «Вуна Пайгъамбардиз () далу гумир, акси яз адахъ элкъвена тIалаба. И Пайгъамбар () ви ва ви буба Адаман (+) арачи (василия) я, гъавилияй вуна адан гъурметдай тIалаб ва Аллагъди (=) ваз кIанзавай шей гуда».

ولا خلاف أن موضع قبره أفضل من بقاع الارض حتى موضع الكعبة . وقال غير واحد : بل من بقاع السماوات أيضا حتى العرش مع خلاف في التفصيل بين البلدين المكرمين ما عدا القبر المكرم

Са шакни алач, Пайгъамбар () кучуднавай чка чилел виридалайни, гъатта Кябе алай чкадилайни багъади я. Мадни лугъузва хъи, а чка цавариланни Аршдилайни багъа я. И месэладин гъакъиндай гъуьжетар ийиз мажбур хъайи Къади 'Ияза, Ибн Жаузиди, КъастIаланиди, Аскъаланиди ва Исламдин маса алимри къейд авуна: «ГьикI Пайгъамбардал () чан алайла ам виниз акъудзавайтIа, адаз гъурмет ийизвайтIа, гъакI ам рагъметдиз фейидалай къулухъни авун

лазим я». ГъакIни абуру алава хъувуна: «Пайгъамбар () виниз акъудун – им ада вичелай къулухъ тунвай шейэр: ам яшаммиш хъайи, акъвазай чкаяр, адан гъил галукъай шейэр виниз акъудун я. И вири шейэриз махсус гъурмет авун лазим я». Шагьидри ахъайна хъи, Ибн Аббаса Пайгъамбар () ацукъай минбардал вичин гъил эцигзавай ва ахпа ам чинивай гъазавай. Мад лугъузва хъи, Пайгъамбардал () зиярат авурди Аллагъдиз (=) мукъва жезвайдан гъакъиндай гъар са инсан инанмиш хъана кIанда. ИкI инанмиш хъун лазим тирди чал агакънавай гъадисри ва Къуръандин аятди (4:64) тестикъарзава. Са сеферда буьркъуь са асгъабди Пайгъамбардивай () вичин кIвале капI авун тIалабна. Пайгъамбарди () капI авур чкадал адаз капI ийиз ва адакай берекат къачуз кIанзавай. Бутдихъ галаз алакълалу суалдиз ганвай жавабдин эхирдайни Меккедин алимри къейдна: «И инсанди лугъузвай вири гафар шариатдин къанунриз акси я, абуру ада вичин нефсиниз муьтIуьгъ хъана ийизвай файдасуз ихтилатар я».

قال النجدي : فنحن نشاهد أقسام الشرك كلها في الناس ونرى الناس رجعوا إلى دين آبائهم كما أخبر النبي في حديث مسلم . قالوا : أظهر بما ذكرنا أن الذي سماه شركا هو دين النبي صلى الله عليه وسلم وسنة الصحابة و التابعين و تبع التابعين ، واستحسنه وعمل به جمهور المسلمين من الفقهاء و المحدثين .

Неджвиди мад кхъизва: «Чаз инсанрин арада райж хъанвай ширкдин гъар жуьреяр аквазва. ГъакIни чаз инсанар чпин атабубайрин диндал хквезвайди аквазва, вучиз лагъайтIа абурун атабубайрин дин бутриз ибадат авун тир». Къуй Меккедин алимрилай Аллагъ (=) рази хъурай! Абуру адаз ихътин жаваб гана: «И неджвиди бутриз ибадатунихъ галаз алакълалу ийизвай къван вири шейэр Пайгъамбардин () дин ва адан асгъабрин рехъ я. Гъа и рекъиз абурун терефдарарни табий жезва. А рекъиз табий жезвайбуру ам виридалайни хъсан рехъ я лугъузва. Вири умматдин гъадисрин ва шариатдин къанундин алимри (факъигъ) гъа и рекъи истемизшзавай тегъерда чеб тухузвай».

Кагъаздин авторди лугъузва: «Эгер са касди икI эвер гайитIа: «Я Аллагъдин Расул (=), за вавай шафаат тIалабзава! Я Мугъаммад (), Аллагъдивай (=) зи тавакъу килиз акъудун тIалаб! Я Мугъаммад, за Аллагъдивай (=)

ви тIварцIелди тIалабзава!» инсан диндай акъатзава, ширк ийизва». Меккедин алимри адаз жаваб гана: «Ибуру динда авачир гафар я, гъавилияй им буьгътен ва чи диндикай ягъанатар хкудун я!» Ажайиб я, Недждай тир и инсандиз Пайгъамбарди () буьркъуь инсандиз чирай мурад ар килиз акъудзавай кIлуникай хабар авачни? И капI Пайгъамбар () и дуьньядай фейидалай къулухъ Усман бин Гъунайфа авурдакайни хабар авачни? Гъа и кIлунин къене ихътин дуьба ава: «Я Мугъаммад, за ви тIварцIелди Аллагъдивай тIалабзава, ви гъурметдай зи мурад килиз акъуддайвал!» Неджвиди ихътин аят гъизва: «Аллагъдилаи (=) гъейри маса шейэриз эвер гузвай инсандилай пара ягъалмиш хъанвайди авач». И аят ада Пайгъамбардиз () эвер гузвайбуру ширкда тахсирлу авун патал делил хъиз гъизва. Меккедин алимри жаваб гузва: «Неждай тир касди гъизвай аятра бутрикай ихтилат физва. Амма и аяттар машрикъдай магърибдиз къван (рагъэкъечIзавай ва рагъакIизвай патар) авай мусурманри ракъурзавай агъзурралди саламриз санал жаваб гузвай Пайгъамбардиз () талукъ я лагъайди диндай акъатда ва я алчах гъуьжетда гъатда. Пайгъамбардиз () кIлунал мусурманри гузвай гъар са саламдин ван къвезва. Гъар пакамаз ва нисиниз адаз вичин умматди ийизвай хъсан ва пиз кIвалахар къалурзава. Хъсан кIвалахар акурла адаз шад жезва, писбурун гъакъиндай Аллагъдивай (=) гъил къачун тIалабзава». Неджвиди лугъузва: «Гъакъикъи гъадисда лагъанва: «Аллагъдал (=) квин хъуй, зун Адан Расул ятIани, заз пака жувахъ ва квехъ вуч жедатIа чидач». И гъадис гъуналди адаз икI лугъуз кIанзава: «Пайгъамбардиз () вичин эхир гьикI жедатIа чин тийидайла, бес адаз вич кечмиш хъайидалай къулухъ вуч жедатIа гьикI чир хъурай?» Адаз Пайгъамбардиз () са шейни чизвачир лугъуз кIанзава. Меккедин алимри адаз жаваб гузва: «Эй чирвилер авачир авам! Пайгъамбардиз () вичиз вуч жедатIа чизвачир вуна гьикI лугъузва, АллагъТаалади адаз лагъанвайла: «Валай вилик ва къулухъ атайбурулай виридалайни вине авай, вирида тарифар ийидай дережадиз Раббиди вун хкажда». Гъа им «макъаму шафаа» лугъудай шафаатдин дережа, Пайгъамбардиз () инсанрин патахъай шафаат ийидай мумкинвал гузвай дережа я. Къиямагдин юкгуз АллагъТаалади вири инсанар альМагъшар лугъудай чкада кIватIайла, рагъ виридалайни мукъва авай цаварал авудайла ва Жегъеннем

мукъва хъайила, малаикар элкъвена ирид жергеда акъвазда ва инсанриз а къайда зегъем, яд ва тIуьн кIан жеда хъи, абуру угъцIугъ ийиз эгечIа ва тади гъалда Дуван башламишун тIалабда – анжах чеб фад са патахъ (Женнетдиз ва я Жегъеннемдиз) ракъурдайвал. Абуру Адам пайгъамбардин (+) килив фида: «Вун инсаниятдин атабуба я, Аллагъдивай (=) тади гъалда Дуван башламишун тIалаба». Адама (+) жаваб гуда: «Завай Аллагъдин (=) вилик акъвазиз жедач, заз жува авур гъалатIдихъай регъуь я (и гъалатI ада Женнетда авайла тIуьр къуьлуьн твар я)». Ахпа абуру шафаат тIалабиз Нугъ Пайгъамбардин () килив фида. Ада жаваб гуда: «Завай жедач, за жуван халкъ терг авун тIалабдай тир. Куьн Ибрагъиман (+) килив алад». Ибрагъиман (+) пайгъамбарди лугъуда: «Заз жуван чин Аллагъдин (=) вилик къалуриз регъуьзва, за тапарарна. Мусадин (+) килив алад». Ахпа абуру Мусадин (+) килив фида, амма ада лугъуда: «За египетви яна къенва, гъавилияй завай Аллагъдин (=) вилик акъвазиз жедач, куьн Исадин (+) килив алад». Абуру Иса пайгъамбардин (+) килив атайла, ада лугъуда: «Заз Аллагъдин (=) килив физ регъуьзва, зи халкъди заз ибадат авуна, куьн Мугъаммадан (+) килив алад». И арада вири чи Пайгъамбардин () килив фида ва ада вичиз шафаат ийидай пайганва лугъуда ва Аллагъдиз (=) сужда авуна тIалабда. И арада Дуван башламишда ва адан умматдай тир гунагъкарриз шафаат къисмет жеда. Авлияйриз, шейхериз, алимриз ва хъсан килих авай инсанризни гъар садаз вичин дережадиз килигна шафаат ийидай мумкинвал гуда. Умматдин инсанрин арада Пайгъамбардиз () ва адан терефдарриз шафаат ийидай ихтияр авач лугъуз, гъуьжет ийизвай вагъабитрилай гъейри мад садни авач. Къуй Аллагъди (=) чун абурукай къутармишрай! Ибрагъиман пайгъамбарди (+) лагъай тапарар им я. Намруд пачагъдин вири бутар чукуьраидалай къулухъ, Ибрагъима (+) са бут, абурукай виридалайни екеди туна. Намруда адавай хабар кьуна: «Чи аллагъар терг авурди вун яни?» Ибрагъима (+) жаваб гана: «Ваъ, абуру куь виридалайни еке бутди тергна, адавай жува хабар яхъ». Намрудакай ва адан халкъдикай ягъанат хкудун патал ихътин жаваб гана лугъуз адавай Дуван фад авун патал тIалабиз жедач. Мад Меккедин алимри кагъаздин автордиз лугъузва: «Пайгъамбардиз () вичин гележегдикай хабар авачир вуна гьикI лугъузва, Аллагъди (=) адаз лагъанвай: «Ви Раббиди ваз эхирдай пара хъсанвилер гуда ва вун рази жеда». ГъакIни АллагъТаалади лагъана: «За ваз гъамишалугъ уьмуьрда аль-Кавсар багъишда». Аллагъди (=) Пайгъамбардиз () эхирдай пара хъсанвилер гуда лугъузвай аят атайла, Расуллагъди (=) жаваб гана: «ЯтIа зун рази жедач, нагагъ са кас къванни зи умматдикай Жегъеннемда амукъайтIа». Лугъузва хъи, и аят атайла Пайгъамбар () шад хъайи къайдада мад садрани шад хъаначир. Мугъаммад Гъусайниди Пайгъамбардилай () тарифар ийизвай мавлидда лугъузва: «Адахъ инанмиш касдиз адан шафаат къисмет жеда...»

КъатI ама.

Къиникъдилай къулухъ уьмуьр

Сифте гаф

Вичин регъимдалди чун акъулдин сагъибар авур ва чаз гъахъ тир Ислам къатӀун къисмет авур Аллагъдин тӀварцӀелди. Къуй Адаз Вич рази жедай къван шукур хъурай. Чун гъахъ рекъел эцигай ва чун къутармишунин умуд тир Мугъаммадан () винел даим саламар ва салатар хъурай.

Малум тирвал, гъатга чпи чеб мусурманар я лугъзвай инсанрини гунагъриз рехъ гузва, чаз аквазвайвал, абур эхиратдихъ ва къейдалай къулухъ инсандин къилин уьмуьр башламиш жезвайдахъ къеви имандалди ягъазвач. Ихътин инсанриз эхиратдикай са тӀимил къванни чирвилер хъун патал чна Мугъаммад Гусейнидин «МаватӀинул инсан» («Инсандин ватанар») тӀвар алай ктабдай чукӀар чапзава. КӀелзавайбурун итиж а ктабдиз акъван екеди хъана хъи, абурун тӀалабуналди чна а ктаб урус чӀалаз таржума авуна. Ктабда ихтилат инсандин къиникъдилай къулухъ башламиш жезвай эбеди уьмуьрдикай физва, гъаниз килигна чна ктабди «Къиникъдилай къулухъан уьмуьр» лагъан тӀвар гана. И зегъмет кӀелай касди чун вичин дуьайрик кутадайдик чна еке умуд кутазава. Аллагъдин гунагъкар лукӀ, Халикъдин регъимдихъни Адаз мукъвабурун шафаатдихъни, мусурман стхайрин дуьайрихъ муьгъеж тир Мугъаммад Гъажиев, «Нур-ул Ислам» газетдин къилин редактор.

Гъахъун

Вичиз кӀан хъайи кас дуьньядин машгъулатрин ахварикай хкудай ва адан рикӀе эхиратдин йикъан кичӀ тур Аллагъдиз еке тир шукур хъурай. И дуьньядинни эбеди дуьньядин хийирар вири Аллагъдин ихтиярда ава. Мугъаммад Пайгъамбардин (), адан хизандинни асгъабрин винел саламар ва салатар хъурай. Вич анжах Аллагъдиз къуллугъ авун патал халкънавайди я лугъудай ванер япарихъ галуьк тавур кас бажагъат ава. Амма гзафбуру Женнетдин няметрикни Жегъеннемдин азабрикай къутармиш хъуник умуд кутуна Аллагъдиз ибадатзава. Аллагъдин вилик ихътин ибадатдин дережа агъуз я, вучиз лагъайтӀа ихътин ибадат инсанди вичин хийир патал ва я тахъайтӀа азабрикай кичӀевилай ийизва. Женнетдин няметрик ва Жегъеннемдин азабрикай къутармиш хъуник умуд кутунвай гъар са касдиз вич сифте нубатда еке имтигъанри – къинкъдини сурун азабри – гуьзлемишзавайди хъсандиз чизва. Амма ихътин суал арадал атун мумкин я: «Къиникъдилай гуьгъуьниз вуч жедайтӀа гъикӀ чирда?». Ихътин суал анжах инсандин акъулдиз къведа. Аллагъ-Таалади инсандиз къве жуьре акъул ганва: сад лагъай жуьре вирибурухъ жеда – Аллагъдихъ ягъазвайбурухъни, ягъазвачирбурухъни – а акъулдин куьмекдалди инсанди вичин дуьньядин кӀвалахар къилиз акъудзава. Къвед лагъай жуьредин акъул Халикъди Аллагъ Сад тирдахъ ва ададай вири кӀвалахар ийиз алакьдайдахъ инсанмиш тир ксариз гузва, а акъулдин куьмекдалди инсандиз вич

гележегда куь гуьзлемишзаватӀа чир жезва. Къвед лагъай жуьредин акъулдин сагъиб хъанвай касдиз, са шакни алачиз, вичи дидедин бедендик чка къур йикъалай Женнетдиз ва я тахъайтӀа Жегъеннемдиз фидай вахтуналди жезвай вири кӀвалахар Халикъди виликамаз кхъенвайди чизва. Адаз чизва хъи, и вахтунда ам Эхиратдихъ фидай рекъе ава ва адан гъамишалугъ маканни Эхират жеда, уьмуьр лагъайтӀа им Эхиратдихъ тухузвай рехъ я. Эхиратдив агакъдалди инсанди 7 чкада уьмуьр кечирмишзава, гъар са чкадизни Аллагъди тайин вахт ва чка кхъенва: 1. Сифтени-сифте Халикъди инсанрин цӀирер (зародыши) халкъна ва абурувай хабар къуна» «Зун тушни куь Халикъ?» ва вирида жаваб гана: «Гъелбетда, Вун я!». 2. Абур (цӀирер) диде-бубайрин юкъван тарциз куьч хъайи вахт. 3. Абур дидедин руфуниз куьч хъайи вахт. 4. Хайидалай къулухъ чилел тухузвай уьмуьр. 5. Къейидалай къулухъ сура тухузвай уьмуьр. 6. Къияматдин юкъуз чан хкайдалай къулухъ, Арастдал (Халикъди инсан-

рин дуван къиле тухудай чка) къиле тухудай уьмуьр. 7. Дуван хъайидалай къулухъ, гъар са инсан вичин гъамишалугъ макандиз хъфиди, Женнетдиз ва я Жегъеннемдиз. И дуьньядал тухузвай уьмуьр инсандиз гъамиша четинди жезва, вучиз лагъайтӀа чилел ада къиле тухузвай уьмуьрдин рехъ дуланмиш хъун патал тӀуьн-хъун жагъурунихъ галаз алакьалу я. Инсан и дуьньядин булвилехъни няметрихъ аргух галтугун лазим туш. Дуьньядин лезетар вун патал а чӀавуз гьалалу жеда хъи, эгер абурукай ваз Эхиратда жаза хкат тийиз хъайитӀа. Ихътин лезетар Аллагъди анжах са Женнетда халкънава. Гъаниз килигна, эгер вич Эхиратда жазаламишдайдиди чиз-чиз инсан и дуьндин гъарам лезетрин гуьгъуьна гъатнаватӀа, ам акъулу инсан туш. Женнетдилай къецияй вичиз няметар арадал гъиз алахънавай кас Женнетдин няметрикай магърум жеда. Са муьридди вичин шейхдивай хабар къуна: «Я, зи шейх, инсанри и дуьньядал вуч жагъур-

зава?». Шейхди жаваб гана: «Абур и дуьньядал алачир секинвал жагъуриз алахънава». Чун дуьньядал къведалди авай пуд гъалдикай инал рахуникай са файдани авач, вучиз лагъайтӀа чавай а гъалариз са таъсирни ийиз жедач. Инсандин къуд лагъай гъал им и чилел кечирмишзавай уьмуьр я. Дуьн्याдин кӀвалахар гъикӀ къиле тухун лазим ятӀа гьадакай гзаф лагъанва, гъаниз килигна чна а гафар инал тикрар хъийидач. Гъавилай чун инал вад лагъай ва ругуд лагъай дережайрал акъвазда. Чна сурни Къияматдин югъ гъамиша рикӀел хуьн лазим я, вучиз лагъайтӀа абур рикӀел хкуни чи къуд лагъай гъалдиз, чилел тухузвай уьмуьрдиз, еке таъсирда, чилел тухузвай уьмуьрдилай лагъайтӀа чи эбеди уьмуьр гъина жедайтӀа (Женнетда ва я Жегъеннемда) аслу я. Жуван еке тушир чирвилерин куьмекдалди за къе и къевечи ктаб Къияматдин йикъакай ерли хабар авачир инсанар патал кхъенва, къуй абуруз чун гъинихъ физватӀа ва куь гуьзлемишзаватӀа чир хъурай. За и ктабиз «МаватӀинул инсан», яни «Инсандин ватанар» лагъана тӀвар гана, вучиз лагъайтӀа абур чи къилин ватанар я, са

ватандай къвез, маса ватандив физва. И ктаб Пайгъамбардин () гафарал, сейли алимринни машгъур шейхерин суьгъбетрал асаслу яз туькӀуьрнава. И ктабда зун къиникъдикай, сурун азабрикай, Исафилян карчдикай, Къияматдин йикъакай, Женнетдикай, Жегъеннемдикай баянар гуз алахънава. Аллагъди и ктаб чун паталди менфятлуди ийидайдак за еке умуд кутазава.

Къиникъ рикӀелай алудай касди вичин нефсинизни шейтӀандиз яб гузва

Им гзаф къадар инсанрин гъал я. Ихътин гъалда авай инсанди хъсан крар ийидач, патав гвай кас къиникъдикай рахадайла адаз хуш къведач, адак хъел акатда. Ихътин инсанрикай Аллагъди Пак Къуръанда икӀ лагъанва (мана): «Куьн катзавай къиникъ, гъакъикъатдани квехъ галаз гуьруьшмиш жеда». Ахътин инсанрин къиникъ рикӀел гъайитӀани, адакай абур еке гъахъ-сузвиликай хъиз рахада. И къайда

къиникъ рикӀел гъуни инсан Аллагъдиз неинки мукъув ийидач, гъатга ам Халикъдивай яргъани ийида.

Туба хъувун. Къиникъ низ кӀанда

Эгер инсанди вичи авур гунагърал рикӀин сидкъидай пашманвал авуна, туба хъувуртӀа ва Аллагъдиз гзаф ибадат авунин мурад аваз адаз вичин уьмуьр яргъи хуьн кӀан хъайитӀа, им лап хъсан ният я. Эгер инсан Аллагъдиз лайихлудаказ ибадат авуналди еке дережадиз акъатнаватӀа ва гъа са вахтунда уьмуьр адаз залан пардиз элкъвенваз ада Аллагъдихъ галаз гуьруьш хъхъун патал къиникъ тӀалабзаватӀа, ихътин ният ийидай ихтиярни ава. И къве ниятни еке дережада ава. Амма лап чехи дережа – им вун мус рекъидатӀа – я фад, я жеж – адакай ерли фикир тавун я. И кар Аллагъдиз хъсан чида. Ихътин ният авай касди икӀ фикирда: «Вири Аллагъди халкъ авунва, къуй Ада Вичиз вуч кӀандатӀа гъа кар авурай чаз». Ихътин гъал виридалайни хъсанди я. Чпиз къиникъ тӀалабзавай ксариз Пайгъамбарди () лагъана: «Эгер вун Женнетдиз аватдайбурун жергейрай ятӀа, вуна Аллагъдиз мадни гзаф ибадат хъувуртӀа вун паталди хийирлу я, эгер вун Жегъеннемдиз аватдайбурун жергейрай ятӀа, ваз тади къачун герек туш. Инсанрикай виридалайни бахтлуди хъсан кӀвалахар ийиз яргъи уьмуьр къиле тухуванайди я. Виридалайни бахтсузди пис кӀвалахар ийиз яргъи уьмуьр тухванвайди я». Пайгъамбарди () чаз ихътин дуьба кӀелун тапшуругъна: «Я, Аллагъ, зун чилел тур Вуна, эгер уьмуьр зи хийирдиз ятӀа. Зи руьгъ вахчу Вуна, эгер къиникъ зи хийирдиз ятӀа».

Гзаф гъулгъулаяр, ягъалмишвилер пайда хъуникъди вичиз къиникъ тӀалабзавай инсандикай

Начагъвилериз, татугайвилериз, кесибвилиз килигна инсанди вич патал къиникъ тӀалабдай ихтияр авач. Вири и бедбахтвилери чи еке гунагъар ми хъи хъийизва. Сабурлу кас чӀехи дережади гуьзлемишзава. Сабур Пайгъамбардин () рехъ - сунна я. Амма эгер пайда хъанвай гъулгъуладиз, ягъалмишвилиз килигна иман зайиф жезватӀа ва инсандиз вич Исламдивай къерех жез кичӀезватӀа, ихътин дуьшуьшда Пайгъамбарди () инсандиз вичиз къиникъ тӀалабдай ихтияр ганва, ихътин дуьба авуналди: «Я Аллагъ, за Вавай тӀалабзава, заз хъсан крар ийидай мумкинвал це, заз жуван ийизвай пис кӀвалахар акъвазардай куьмек це, заз кесибар кӀанара. Эгер вуна инсанрин юкъва имансузвални, гъулгъула тун къетӀнаватӀа, зун Ви патав вахчу, къуй зун ягъалмишвилинни имансузвилн есирда гъат тавурай». Пайгъамбарди () лагъана: «Ахътин вахтар алуькъда, мийит сурарал тухудайла, инсанри адан гуьгъуьниз килигна икӀ лугъуда: «Адан чкадал зун хъанайтӀа». Ислам зайиф хъайи са девирда, инсанар тӀегъуьндикди рекъизвайла, са хъсан касди лагъанай: «Я тӀегъуьн, вуна зун вучиз вахчузвач?!».

КъатӀ ама.

Менфятлу къисаяр

Харижитар агун

745-йисуз харижитар (ягълмиш къватлал) халифдиз акси яз къарагъна, Ирак дядеди къуна. Нетижада Куфа, Васит ва Мосул шегъерар шулугъчийрин гъиле гъатна. Абуру акъалтлай члехи гунагъ авур, яни имандай акъатай (еке гунагъ авур мусурман абуру имансузвиле тахсирлу ийизвай) мусурман рекъидай ихтиярар ава лугъуз къейдзавай. Чпин фикридихъ галаз рази тушир садни абуру инсафзавачир. А вахтара имам Абу Гъанифа Иракда машгъур алим яз сейли тир. Харижитри къунвай шегъерра имам абурухъ галаз халкъ къватл хъанвай чкайра гъужетрин рахунриз экъечизавай. Са сеферда имамдин патав мискиндиз харижитрин са десте атана. «Я Абу Гъанифа», -

лагъана абуру имамдиз. Чахъ ваз гудай къве суал ава. Эгер вуна абуруз дуъз жавабар гайитла, чна вун архайиндаказ тада, тагайтла – вун къинкъди гуъзетда. «Хабар яхъ», - жаваб хгана имамди. Хариджитри давамарна: «Куъчедал къве мейит ала: абурукай сад ичкибаздинди, муъкуьдини некаягъ тавуна месин алакъайриз экъечина хъайи (и кардай ада Аллагъдивай вичин гунагъдилай гъил вахчун тлалабнач) аял хадайла къенвай дишегълидинди я. Абуру мусурманар яни, тахъайтла динсузар?» Эгер имамди абуру мусурманар я лагъайтла, харижитар ам рекъиз гъазур хъанвай. Имамди харижитри суал гана: «Абуру чувудар тирни?» Ваъ. «Абуру хашпараяр тирни?», - мад суал вахкана имамди. Ваъ. «Абуру цлуз

икрамзавайни?» Ваъ. «Абуру бутпересар тирни?» Ваъ. Эхирки имамди абуру гъи тайифадай тиртла хабар къуна. Харижитри абуру мусурманар тирди лагъана. Гуъгуьнлай имамди давамарна: «Абуру мусурманар тирди тестикъар авуналди, куъ суалдиз куъне жавабни гана». Харижитри имамдивай хабар къуна: «Къенвайбуру женнетдиз аватдани, тахъайтла жегъеннемдиз?» «За абурукай, Ибрагъим пайгъамбарди (+) абурулайни пис инсанрикай авур ихтилат лугъуда», - лагъана имамди Къуръандин аят келна. – Гъакни абурукай за, Иса пайгъамбарди (+) абурулайни пис инсанрикай авур ихтилат лугъуда: «Эгер Вуна абуру жазаламиш авуртла, зи Аллагъ, гъакъикъатдани абуру Ви луклар я. Эгер Вуна абурун гунагърилай гъил

къачуртла, гъакъикъатдани, Ви къуват виридалайни зурба я ва Ви патай къвезвай гъар са затлуна члехи камаллувал ава». Перт хъайи харижитри чпин крарал пашманвал авуна ва имам Абу Гъанифадивай багъишламишун тлалабна.

Гъвечли тафават

Шаркъ патан са пачагъдиз ахварай вичин вири сувар сад-садан гуъгуьналлаз аватиз акуна. Кичле хъанвай пачагъди вичин къилив ахвариз баянар гудайдаз эверна. Атайда мукъуфдивди адахъ яб акална, лагъана:

- Гъаким, за ваз пашман хабар гана кланзава. Вун сад-садан гуъгуьналлаз вири багърийрикай магърум жеда. И гафари пачагъ ажугъламишна. Ада ахварриз баянар гудайди дустагъда тун

тапшурмишна ва вичин патав ахварриз баянар гудай масадаз эверна. Атайда гъакимди ачухзвай ахвардихъ яб акална, лагъана:

- Зун ваз шад хабар гуналди бахтлу я, вун ви мукъвабурулай виридалайни геждалди яшамиш жеда.

Гъакимдин шадвилехъ сергъятар авачир, ада вичиз ихътин хабар гайидаз булдалди савкъатар гана. Нуъкерар гъейран хъана амукънай.

- Вуна адаз валай вилик атай кесибди лагъай ихтилатар авуна, анжах ам жазаламишна, вун лагъайтла савкъатриз лайихлу хъана, - лагъана нуъкверри ахварриз баянар гудайдаз.

Ада ихътин жаваб хгана: Чна къведани ахвардиз сад хътин баян гана, амма вири лагъай гафарилай ваъ, абуру лагъай тегъердилай аслу я.

ЖУВАН ЧИРВИЛЕР АХТАРМИША

Исламдин кроссворд

Тик цларар:

- Ада Пайгъамбардиз () дуъзен чуълда серин гудай.
- Израилдихъ галаз дяде тухузвай мусурманрин гъукумат (автономия).
- Дуъньядин эхир мукъув хъайила, атана мусурманар сад ийизвай имам.
- Накъшубандия тарикъатдин зурба шейх, цлахурви Магъмуд-афандидин

- зиярат авай шегъер.
- Дагъустандинни Чечнядин имам.
- Давуд пайгъамбардиз (+) Аллагъди (=) ракъурнавай ктаб.
- Исламдин газет.
- Женнет ихътин инсандин къвал я лагъанва гъадисда.
- Къуръанда твар къунвай тек са дишегъли.
- Гъадисда лагъанвайвал, адаз Ал-

- лагъдин (=) вилик гъич ветрен луван къиметни авач.
- Ам чаз Аллагъди (=) чун ахтармишун, яни ни хъсан ва ни пис амалар ийидатла, килигун патал ганва.
- КапI ийидайла ва чарабурун вилерикай ам къевун лазим я.
- Мугъаммад ибн Абдулвагъабан гуъгуьна аваз физвай, ягълмиш кас.
- Начагъ хъайила, Пайгъамбарди ()

- ам ишлемишун буйругъна.
- Чехибуруз, иллаки жуван диде-бубадиз ам авуна кланда.
- Мугъаммад Пайгъамбарди () ишти-ракай са гъазават.
- И къайда Ислам къабулиз тадай ихтияр авач.
- Сифте пайгъамбар ва инсан.
- Пайгъамбар (араб члалалди).

Дуъз цларар:

- Виридалайни гъакъикъи гъадисар са ктабдиз къватнавай имамдин ватан.
- КапI ийидалди целди къачузвай мишъивал.
- Шалбуз дагъда авай тек са пирен твар.
- Яргъай салам гудайла саламдихъ галаз къилелди ва я гъилелди и къвалах авун меслят къалурнава.
- Инсанрал дин агакъарун хиве туна ракъурнавай Аллагъдин (=) илчи (араб члалалди).
- Гъасанан ва Гъусейнан диде (чпелай Аллагъ рази хъуй).
- Пайгъамбардин (-) твар къурла ва я адан ван хъайила, келна кланзавай дуъа.
- Къуръанда лагъанва хъи, Аллагъди (=) абуру анжах вичиз кландай инсанриз (валийриз) ахъайзава.
- Азаил малаикди (+) ам вахчузва.
- Иерусалим душманривай мусурман къушунрин вахчур твар-ван авай регъбер.
- Мусурманрин сувар.
- Винелай вич мусурман яз къалурзавай, амма рикляй инанмиш туширди.
- Хив районда авай лезги хуър.
- Мугъаммад Пайгъамбардин () папан твар.

Алатай нумрада гайи Исламдин кроссворддин жавабар

Тик цларар:

- Пайгъамбар (+).
- Уммукульсум (-).
- Умар (-).

- Иерусалим.
- Мекке.
- Вирт.
- Магъара.
- «Ассалам».

- Ражаб.
- Берекат.
- Астана.
- Кинанат.
- Ливан.

- Амир.
- Анга.

Дуъз цларар:

- Таяммум.
- Зенжефил.
- Гъулягъ.

- Аррауф.
- Кути.
- Гъабил.
- Ляббайк.
- Альбус.

- Усман.
- Канан.
- Фахру.
- Атгавба.

Гъаждин лайихлувиликай гъадисар

Гъаж – им чи диндин вад лагъай дестек я. Такъатар ва сагълам беден авай гъар са мусурманди гъаж тамамарна кIанда, ам адан хиве авай буржи - ферз я. Гъаждин лайихлувиликай хабар гузвай гзаф гъадисар ава. Чна и макъалада абурукай виридалайни важиблур гъида.

Макъала:
Гъасан Амаханов

1. Абу Гъурайрадилай агакъарна: «Пайгъамбардивай ﷺ хабар къуна: «Виридалайни лайихлу амал гъим я?» «Аллагъдихъ ﷻ инанмиш хъун» - жаваб гана Аллагъдин Расулди ﷺ. «Адалай къулухъ гъим я?» - мад жузуна адавай. «Аллагъдин ﷻ рекъе гъакъикъи гъазават авун», - жаваб хгана Пайгъамбарди ﷺ. «Ахпа гъим я?» - пуд лагъай сеферда жузуна адавай. «Гъаж тамамарун» - жаваб хгана Аллагъдин Расулди ﷺ (Бухари, Муслим).
2. Абу Гъурайрадилай мад гъадис агакъарна: «Гъаж тамамардайла вич пис гафар лугъуникай ва гунагъар авуникай хвейи кас дидеди хайи юкъуз хъиз михъи яз кIвализ хкведа» (Бухари, Муслим).
3. Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «Къабулнавай гъаждин суваб анжах женнет я» (Бухари, Муслим).
4. Гъадисда лагъанва: «Гар гъилера гъажиди гъаждал «Субгъаналлагъ» ва я «Ля илягъа илля-ллагъ» лагъайла, адаз женнетдин шад хабар гузва» (Исфагъани).
5. Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Гъакъикъатда гъажди инсан виликдай хъайи гунагърикай михъзава» (Муслим).
6. Гъадисда лагъанва: «Куъне гъаж ая, дугъриданни, ци чиркер михъдай къайда гъажди инсандин гунагъар михъзава» (Табарани).
7. Абу Мусади ахъайнавай гъадисда лагъанва: «Гъажидиз вичин тухумдикай 400 касдин тереф хуъдай мумкинвал гуда» (Баззар).

8. Гъадисда лагъанва: «Меккедиз кIвачи-кIвачи гъаж авур инсандиз гъар са камунай 700 суваб кхъида, гъар са сувабни Гъарамдин (Меккедин) чилел авур хъсанвилиз барабар тир. Гъарамдин чилел авур хъсанвал лагъайтIа, адетдин чкайра авур 100 агъзур хъсанвилиз барабар я» (Ибн Гъузайма, Гъаким).
9. «Гъажияр – ибур Аллагъди ﷻ Вичин къилив эверайла жаваб гайи махсус десте я. Абуру вуч тлалабайтлани Халикъди ﷻ гуда» (Баззар).
10. «Аллагъ-Таалади гъажидин ва ада гъил къачун тлалабайбурун гунагърилай гъил къачуда» (Табарани).

Гъаждиз фидай мумкинвал авайда ам тавуртIа вуч жеда?
Имам Шафиидин мазгъабда лагъанва хъи, гъаж ийидай мумкинвал авайдаз ам къведай йисуз ийидайвал тадай ихтияр ава, амма икI авун меслят къалурнавач. Эгер къведай йисуз адаз гъаж ийидай такъатар амачиз хъайитлани, буржни къуна аниз фин чарасуз я. Кечмиш жедалди гъаж тамамар тавуртIа, ам адан хиве амукъда, яни ферз тунай гунагъ жеда. Ам къейидалай къулухъ ирскияй гъаж авун патал герек къадар девлет тада ва адахъ са кас адан паталай гъаждал ракъурда, икI тавуртIа еке

гунагъ къейидан хиве амукъда. Гъавилий мусурмандин мумкинвал хъанмазди гъаж тамамарун лазим я. Гъайиф хъи, гзаф мусурманри и кардиз фикир гузвач, абуруз гъаж авун гъакI хъсан кIвалах хъиз ава, ферз тирди чизвач. Зун гъелелиг гъазур туш, къуъуз хъайила гъаждал фида лугъузвай инсанрикай гзафбур ам тавуна и дуъньядилай фена. Эгер инсандиз гъаждал фин патал герек къадар такъатар аватIа, амма сагълам беден аватIа, ада гъа такъатар гана са кас (гъаждал хъайи) вичин паталай гъаждал ракъурна кIанда.

Гъаждикай авай менфят
Гъаждикай гзаф хийир авайди къалурун патал Аллагъ-Таалади лагъана (мана): «Инсанриз гъаждал эвер це, къуй абур яргъал тир улькевейрай девейрал алаз ва кIвачи-кIвачи ви къилив атурай, абур адакай авай хийирдин гъавурда акъурай». Гъаждикай чавай къатIуз тежедай къван менфятар ава. Абурукай бязибур чна инал гъизва:
1. Гъадисра лагъанвай еке няметар гузва.
2. Гъажди беден ва руъг михъзава, инсан Аллагъдиз ﷻ мукъва ийизва.
3. Гъаж тамамарзавай инсанриз Исламдин гуърчегвал ва дуъзвал аквазва.
4. Гъажди дуъньядин вири пипIерай мусурманар санал кIватIизва.

5. Гъажди миллетрин арада авай вири тафаватлувилер квадарзава.
6. Инанмишвал цIийивилерикай, Аллагъдиз ﷻ шерик гъуникай ва маса чIуру фикиррикай михъзава.
7. Гъаждал мусурманри гъатта чеб абурун манадин гъавурда такъазвай адетар къиле тухузва, гъа идалди Аллагъдиз ﷻ муъгIуъгвал къалурзава.
8. Гъаждал Аллагъ ﷻ рикIел гъидай, Къуръан кIелдай ва маса ибадатар ийидай гзаф мумкинвилер жезва.
9. Гъаждин гзаф пай адетри эхират рикIел гъизва.
10. Гъаждал мад гъич санани кIватI тежезвай къадар мусурманар вири дуъньядай кIватI жезва. Гъа жергедай яз михъи инсанар, валяяр, алимар, шейхер ва масабур. Им Аллагъдиз ﷻ муъгIуъг жезвай инсанрин берекатдик гунагъкарарни акатзавай чка я.
11. Гъаждал мусурманар сад-садахъ галаз таниш жезва ва абурун арада стхавилин кIанивал ва алакъа уьмуърлух амукъзава.
12. Гъаждал девлетлуда кесибдиз, къуватлуда зайифдиз куъмек гузва ва зайифда къуватлудаз, кесибди девлетлудаз хийир-дуъа ийизва.
13. Гъаждал мусурмандин Ибрагъим ؑ, Исмаил ؑ ва Мугъаммад ﷺ пайгъамбаррихъ галаз алакъалу пак шейэр ва чкаяр аквазва.
14. Гъажди бедендин сагъламвал кIеви ийизва.
15. Гъажди Пайгъамбардихъ ﷺ, Меккедихъ ва Мединадихъ муъгIуъббат артухарзава.
16. Гъажди иман мягъкемарзава, шкъакъвиликай инсан сагъарзава.
17. Гъаж къабулунин лишан – гъажиди вич гъаждал фидалди авур еке гунагъар анай хтайла мад тахвун я. Гъавилий гъажиди вич ахътин гунагърикай хуъз алахъда, адан къилихни хъсан жеда.
18. Гъаждиз физ кIанзавай инсанди буржар вахкун лазим я. Идалди ада вич низ буржлу тиртIа, гъа инсанар шадарзава.

ВАЖИБЛУ МЕСЭЛА

Анжах тIимилбур дуъз рекъел алани?

Суал: Бязибуру тестикъарзава хъи, гуя Къуръанда лагъанва: «Эгер вун и чилел алайбурун гзаф паюниз табий хъайитIа, абуру вун рекъелай алудда». Мад: «Ваз гъикъван кIан тахъайтлани, абурун гзаф паюни иман гъидач». И гафар гъуналди, вагъабитри чеб амай мусурманрилай тIимил ава лугъуз дуъз рекъел алайбурай ва гзаф пай мусурманар ягълмиш хъанвайбурай гъисабзава. Им гъакI яни?

Жаваб: Ваъ. Къуръанда лагъанвай гафарин мана ам я хъи, мусурманрихъ галаз гекъигайтIа, кафирар гзаф ава, эгер абуруз (кафирриз) табий хъайитIа, мусурманар ягълмиш жеда. Яни и къве аят кафирин гъакъиндай ракъурнава. ГъакI язни я, кафирин къадар мусурманрин къадардилай гзаф тушни бес? Гзаф пай мусурманар дуъз рекъел ала ва гъа и гзаф паюнихъай къакъатдай ихтияр авач. И кар чаз садни са шумуд сеферда Пайгъамбарди () веси яз туна. Тирмизиди, Гъакима, Табараниди, Лаликаиди, Ибну Аби аль-Асима Ибн Умаралай (-) агакъарнавай гъадисда лагъанва: «Аллагъдин Расулди () лагъана:

« لَا تَجْتَمِعُ أُمَّتِي عَلَى الصَّلَاةِ » الترمذي الحاكم و الطبرني

«Зи уммат ягълмишвилел кIватI жедач». Мад Пайгъамбарди () лагъана:

« وَ اتَّبِعُوا سَوَادَ الْأَعْظَمِ فَإِنَّهُ مَنْ شَدَّ شَدَّ فِي النَّارِ » رواه الحاكم

«Куън гзаф пай мусурманар физвай рекъяй алад.

Абурухъай къакъатай инсан жегъеннемдиз фида (Гъакима агакъарна). Маса гъадисда лагъанва:

يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ

«Аллагъдин (=) куъмек жемятдихъ гала». Гзаф пай мусурманар дуъз рекъел алайдан ва абуруз табий хъун лазим тирдан и гъадисрай чун гъавурда акъуна. Суал гун мумкин я: «Бес Пайгъамбарди () лагъана: «Зи уммат 73 чкадал пай жеда ва са паюнилай гъейри амайбур вири жегъеннемдиз фида». Им гъикI гъавурда акъун лазим я? Къутармиш жедай пай – «Агълу-с-Сунна ва-ль-Жаммаа (Пайгъамбардин (), адан асгъабрин ва имамрин гуъгъуъна авай мусурманар) я ва мад адаз лугъузва «ас-саваду-ль-а'зам», гъа им мусурманрин виридалайни еке пай я. Абуру чавай Пайгъамбардин () девирдилай авахъзавай вацIухъ галаз гекъигиз жеда, ам Къияматдин йикъалди къурадач. Ягълмиш хъанвай кIватIалар гъа и вацIукай эрчи ва чапла патлахъ физвай хилериз-къанализ тешпигъ я. Абуру тайин тир вахтунда жезва ахпа къуразва. Маса мисал: и кIватIалар тарцин тандилай физвай хилериз тешпигъ я, абуру гъикъван гзаф хъайитлани, тандилай еке жедач.

Гъеле асгъабрин девирда «хавариж» лугъудай ягълмиш кIватIал акъатна. Абурун къадар, асгъабрин къадардиз килигайла, еке чIулав бугъадал алай са гъевчиIа лекедиз тешпигъ тир. Мусурманрин тIимил пай анжах женнетдиз фида лугъузвай и авамрин фикирдал чун рази хъайитIа, акI жезва хъи, мусурман

умматдикай а вахтунин анжах хаварижар женнетдиз фида. И ягълмиш хъанвай хилекай Пайгъамбарди () лагъанвай:

«الْحَوَارِجُ كِلَابُ النَّارِ» رواه أحمد و الحاكم و البيهقي

«Хаварижар жегъеннемдин кицIер я» (и гъадис Агъмада, Байгъакъиди ва Гъакима агакъарна). Пайгъамбардин () девирдилай башламишна, алай вахтуналди виридалайни гзаф пай мусурманар – Пайгъамбардиз (), адан асгъабриз ва гъакъикъи имамрин ва алимрин фикирриз табий жезвайбур я. Эгер ихътин мусурманрин къадар чна ягълмиш хъанвай 72 кIватIалдиз табий хъайибурун къадардихъ галаз гекъигайтIа, чаз «Агълу-с-Сунна» -мусурманрин къадар гъи вахтунда хъайитлани са шумуд сеферда гзаф тирди аквада. Гзаф паюнилай гъейри амай вири кIватIалар ягълмиш хъанвайбур тирди Пайгъамбардин () гъадисди тестикъарзава. Аллагъдин Расулди () лагъана: «Бану Исраил (чувудар) 71 патал пай хъана. Зи уммат 73 патал пай жеда. «Ас-саваду-ль-а'замдилай» (гзаф пай мусурманар) гъейри амайбур вири жегъеннемдиз фида» (и гъадис Табараниди, Ибну Асима, Лаликаиди ва Ибн Гъажара агакъарна. Гъайтамиди лагъана ам агакъарнавайбурун цIиргъ иерди я). Идан шагъид мад Пагъамбардин () гафар я:

لا تجتمع أمتي على الضلالة

«Зи уммат ягълмишвилел кIватI жедач».

Аллагъ-Тааладиз шукур ая, эй мусурман!

Хасавюртовский район, Цийи Къуруш,
Лезги Ариф (Аллагъди рагъмет гурай!)

Лугъузва хьи...

Лугъузва хьи са жаванриз
Хуш амач къе тарсарикай,
Бес чизвачни а яванриз
Фу тежерди фурсарикай.

Чирвилерихъ хъана к'анда
Гъвеч'изамаз гъар сад къаних.
Тарсариз яб гана к'анда,
Квачир чпик гъич са синих.

Дустар яхъа ктабрикай,
Куъмекар тир гележегдиз,
Уъмуърд рекъин тартабрикай
Хуъда ада куън керчекдиз.

К'валин къене диде-буба,
Мектебдани муаллимар -
Хазинаяр я чеб зурба.
К'ела, къачу бул илимар.

Чи мурадни, балаяр, куъ
Дережар вине хъун я.
Жаван рушар, гадаяр, куън
Михъи, экуъ рекъе хъун я.

Чухутна хьи

(Са яран бубади езнедиз)

Дуъз гелевай,
Руш вижевай
На рекъелай
Алудна хьи!

Вахъ жез к'вал – югъ –
Лугъуз, аюх,
Зани артух
Умудна хьи.

Сив жез гъерер,
Къурла къинер.
Зани къенер
Ахлудна хьи.

Къилел бармак
Гъалчна, са вак
Зи к'вале гъак'И
Ахцукъна хьи.

Папан к'вале
Кухтун бине,
На чи зегъле
Къакъудна хьи.

Ферсиз залум
Хъана къавум,
Зи пулдин тум
Хкудна хьи.

Дарна заз к'вал,
Лална зи ч'ал,
Зи къилиз т'ал
Акъудна хьи.

Шейт'андин мам
Хъваз хъайи лам,
Чав дертни – гъам
Агудна хьи.

Вич са кубут,
Хесет – барут.
Зи к'вализ ч'ут
Авудна хьи.

Тийиз са кар,
Темпел санк'ар,
Варцар, йисар
Шумудна хьи.

Бубани ви
Хъана зили,
Зи чанд иви
Хуп'И – хуп'на хьи.

Жендекдиз сагъ
Къисмет хъайд агъ,
Зи к'вал – утагъ
Айрутна хьи.

Яр яз къуна,
Я куът, вуна,-
Зи руш Суна
Гувудна хьи.

Я эйбежер,
Таъсир тежер,
На чи рик'ер
Чухутна хьи.

Дуствал

Салам гана, дустар гъилер чухъвейла,
Сад жигеррай садан жигер ифейла,
Гъурметдивди къведан вилер хъурейла,
Дуствал даим пак ниятрин бине хъуй.

Чин чухъуда гъар экуънахъ инсанди,
Йифериз чирк твадайвилай шейт'анди,
Дустунилай фитнеярда душманди,
Дуствал мягъкем, чук'ур тежер къеле хъуй.

Рагъ такъуна емиш жеда - дад жедач,
Сагъвал авач, девлет хъаназ шад жедач,
Дуст авачиз вердиш хъайдаз гад жедач,
Дуствилин гъисс гъар са касдин рик'е хъуй.

Дуст я къаншар экуъ тариф ракъиниз,
Яб це, дустар, Лезги Ариф рахуниз,
Гаф авай туш стха хъгин дустуниз,
«Дуствал» лугъур гаф гъамиша вине хъуй.

Ахцегъ район, Фий хуър,
Омаров Султан

Набуд бала

Бахтлу хъизан, бахтлу бала,
Бахтлу улькве, бахтлу алем,
Мурад къилиз акъатнавай,
Гъар са касдин язва метлеб

Са касдизни тахъуй къисмет,
Бахтсузвални гъурметсузвал,
Сагъ тежедай хер хъана хьи,
Рик'е бахтсуз бала хъайи.

Виридалай залан хер я,
Са куънивни гекъиг тежер,
Жеда шаксуз ан береда,
Набуд бала хай дидедин.

Диде ава сабур хуъдай,
Вилин накъвар авадариз,
Аллагъдивай куъмек к'лани,
Ат'ун тийиз вичин умуд.

Диде ава гъайиф т'варц'ин,
Къабандин рик'I къене авай,
Къик'I гекъигин инсанрив ам,
Са куънизни нисбет тушир.

Айиб мийир са касдини,
Ихътин бала ава лугъуз,
Худаизни аквазва вун,
Хабарсуз ваз къисметда гъа.

Беден къарсур жеда гъелбет,
Балада вил къур бубадин,
Рахаз тежез, фикир ийиз,
Вилер ац'урда накъварив.

Бубад сурал зиярат

Балайривай фад къакъатна,
Рагъмет хъурай ваз, буба чан!
Зияратдиз агана зун,
Экуъ къамат рик'е аваз.

Ваз лугъудай гафар санбар,
Рик'I ац'анва эхиз тежез,
Гъарайна за лакъанд къилихъ,
Гъаян ят'ла, руъгъдиз буба.

Къурушрин хуър арандавай,
Хайи диде ватан я зи,
Фиярин хуър дагъларавай,
Цийи ватан хъана, буба.

Гъалал зегъмет, гъалал суфра,
Берекат бул, гъурмет пара,
Мез ширин яз, к'вачер дири,
Намус хуъда вине, буба.

Чир авуна ч'ехи-гъвеч'и,
Къанажагълу уъмуър тухуз,
Баркалладин т'вар винеллаз,
Тухуда за уъмуър буба.

Етим руша ялварзава,
Хкажна гъилер, мет'ер чиле,
Регъимлу тек Аллагъдивай,
Бахт т'алабиз даим, буба.

ДУЪА - МУСУРМАНДИН ЯРАКЪ

Веледар ва папар вили ягъуникай хуъзвай дуъа

Жабраил малаикди (+) къил ч'угурла, адаз Пайгъамбар () сефил яз, фикиррик кваз акуна. Жабраила (+) адавай ам ик'I куъ сефиларнава лагъана жузуна. Пайгъамбарди () жаваб гана, бес Гъасан ва Гъусайн вили янава ва начагъ яз къатканва. И арада Жабраила (+) лагъана: «Вили ягъун – им гъакъикъат я. Вуна абур вили ягъуникай хуъзвай гафаралди хвеначни?» Пайгъамбарди () абур вуч гафар я лагъана ва Жабраила (+) жаваб гана:

اللَّهُمَّ ذَا سُلْطَانِ الْعَظِيمِ وَ مَنْ الْقَدِيمِ ذَا الْوَجْهِ الْكَرِيمِ وَالِي الْكَلِمَاتِ التَّامَّاتِ وَ دَعَوَاتِ الْمُسْتَجَابَاتِ عَافِي حَسَنَ وَ حُسَيْنَ
« مِنْ أَنْفُسِ الْجِنَّ وَ عُيُونِ الْإِنْسِ »

«Алагъумма за султ'ани-ль-г'азими ва манни-ль-къадими за-ль-важгъи-ль-карими валия-ль-калимати-т-таммати ва даг'вати-ль-мустажабати г'афи Гъасана ва Гъусайна (и т'варарин чкадал куъ веледдин т'вар къуна к'анда) мин анфуси-ль-жинни ва г'уйуни-ль-инси».

: «Куъне куън, куъ папар ва аялар и дуъадалди хуъх. Инсан вили ягъунивай хуъзвай мад гъич са дуъани идаз барабар жедач». (Тафсиру Ибну Касир, Тариху Димашкъ, Канзу-ль-уммал).

Газетда ганвай ишарайрин манаяр

Гуъгъуънлай ишара къвезвай гафар:

Аллагъ ﷻ – Субгъанагъу ва Таала (Ам Адаз кутуг тавунвай вири шейэрикай михъи ва Чехи я).

Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ – Саллялагъу аляйгъи ва саллям (Аллагъ-Тааладин регъимни салам хъурай адаз).

Маса пайгъамбардин ва я ч'ехи малаикдин т'вар ﷺ – Аляйгъи-с-салам (Аллагъ-Тааладин салам хъурай адаз).

Астгъабдин ва я ч'ехи алимдин т'вар ﷺ – Разияллагъу ангъу (Аллагъ-Таала рази хъурай адалай).

Суалриз жавабар гайиди лезги «Ас-Салам» газетдин редактор Гъасан Амаханов я.

КапI ийизвай инсандиз мехъериз къуьлер ийидай ихтияр вучиз авач?

Неинки капI ийизвайдаз, гъакI капI тийизвайдазни, эгер ам мусурман ятIа, мехъериз къуьлер ийидай ихтияр авач. Вучиз лагъайтIа, мехъерик къуьлер ийидайла чара дишегълиярни итимар акахъзава, музыка жезва. Ибур вири гъарам я.

Сабур вуч ятIа чи халкъдиз ахъаяйтIа жедачни?

Сабур – им араб гаф я. Адан мана четинвилер Аллагъ (=) рази жедай тегъерда эхун я. Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанвайвал, и дунья чун ахтармишун патал халкънавай кIвал я. Гъар са камунал мусурман ва адан иман ахтармишзава, ада сабур ийизва. Нефсиниз кIандайвал тавунни жуваз нез кIанзавай са шей патав гъайдаз гунни – сабур я. Мусурман бахтлу инсан я, вучиз лагъайтIа чи играми Пайгъамбарди () лагъанва: «Муъминдин кар ажайибди я, ахътин бахт мад садазни ганвач: эгер мусурмандин къилел бедбахтвал атайтIа, ада сабур ийизва ва адаз суваб жезва, шадвал атайтIа ада Аллагъдиз (=) шукур ийизва ва мадни адаз суваб жезва» (Бухари). Маса гъадисда лагъанва: «Сабур – им цIарцIарар, нур гун я» (Муслим). Яни сабурзавайда гужлу нурар къазанмишзава. Пайгъамбарди () чал Аллагъдин (=) гафар агакъарна: «За садан мукьва, рикл алай инсан вахчурла (чан къачурла) Зун патал сабур авурдаз суваб анжах женнет жеда» (Муслим). Мад Пайгъамбарди () лагъанва: «Аллагъдиз (=) хъсанвал ийиз кIанзавай инсан Ада четинвилералди ахтармишзава» (Муслим). Четинвилерни регъятвилер вири Аллагъдин (=) патай къезва, нагагъ чна сабур ва Аллагъдиз шукур авуртIа, чаз суваб жеда. Сабур тавуна Халикъдиз (=) наразивал къалурайтIа, акси яз, гунагъ жеда.

Диндихъ ялун куь артухарзава ва куь тIимиларзава?

Иман кIеви хъайила инсан диндихъ ялзава ва ам зайиф хъайила адавай яргъа жезва. Иман куь кIеви ийизватIа ва куь кIеви ийизватIа чирун патал агъадихъ галай жавабдиз килиг.

Инсандин иман зайифди тирди гъикI чир жеда? Ам кIеви авун патал вуч ийидай?

КIпар геж авун, иллаки экуьнин капI тавун (къаза хъувун), мискIиндиз жематдин кIпарал тефин, диндин тарсар къачун тавун, вахт файдасуз акъудун, гунагъар авун... – ибур зайиф имандин лишанар я. Аллагъ-Таалади лагъанва (мана): «Ваъ, абурун рикIерал абур куьзанмишай гунагъри муърхъ яна». Чаз и аятдай аквазвайвал, рикIер чиркин хъунин сеbeb гунагъар я. Гъавилай иман кIеви хъана кIанзаватIа, гунагъар туна кIанда. Идалайни гъейри, рикIер михъун патал хъсан кIвалахар авуна, зикир, салават, астагъфируллагъ кIелна кIанда. Пайгъамбардин () гъадисда лагъанва: «Аллагъдин зикир рикIерин дарман я». Иман кIеви ийизвай хъсан дарман гъакъикъи шейхдивай къачузвай вирд я. Вирд - им экуьнахъни нянихъ са къадар зикирар, салватар ва «астагъфируллагъ» кIелун я. Са сеферда мискIиндин имамдиз аквазва хъи, гъамиша кIлунал къезвай мискIиндин къунши къезвач. Имамни адан къилив мугъмандиз фена. КилигайтIа, ам цIивинар кузвай ахъа пичинин велик ацукъна цIуз килигзава. Пичина гурлу цIай авай. Имамдини са цIивин къачуна къерехдиз авуна. Са арадилай патахъ авур цIивиндикай цIай хкатна, чулава хъана. И кар вичин вилералди акур кIвалин иесиди имамдиз чухсагъул лагъана ва вич великдай хъиз вири кIпарал мискIиндиз къведа лагъана гаф гана. Къилди са патахъ хъанвайди вич тирдан гъавурда ам акъуна. ИкI хъайила, мискIиндиз физвай касдин иман кIеви жеда, хъсан, диндар дустарихъ галаз санал жезвайдан иманни кIеви жеда.

Пуд сеферда Шалбуз дагъдиз фейила, садра гъаждал фейи мисал жезва лугъуза. Ибур вуч лагъай гафар я?

АкI лугъун – тапарар ва алдатмишун я. Гъатта акI лугъуз тестикъарзавай инсанар Ислам диндай акъатун мумкин я. Бес гъакъван намус квадардани? Ви чинал акъвазна диндикай зарафатар ийидани? Гъакъикъи гъаж сад я авайди. Ам Пайгъамбарди () хъиз Меккеда ийизвайди я. Гъурметлу мусурман стхяярни вахар, квекай зарафатар ийиз, куьн алдатмишариз тамир. Чаз малум тирвал, Шалбуз дагъда Пир-Сулейман ава, адал зиярат авуртIа (эдебар хвена) суваб жеда. ГъакIни Шалбуз дагъдиз гъа чкай-риз килигун патал кхаж жез садавайни къадагъа ийиз жедач. Амма им зам-зам яд я, им Пайгъамбардин () руш ФатIима (-) ацукънавай чка я ва икI мад лугъузвайбурун чIалахъ жемир. Абур тапарар я. АкI лугъузвабурузни чпин гафар тестикъардай гъич са делилни авач. Зам-зам ядни анжах Меккеда ава.

КапI ийизвай бязи итигри себ гузва. Им гъикI хъурай?

КапI авун – им гъар са яшар тамам хъанвай, акъулдиз къери тушир мусурман итимдизни дишегълидиз ферз я. КапI ийиз башла-мишай инсанди вичин хиве авай бурж вахкузва, адакай гъасятда гунагъар тийизвай михъи кас жезвач. Себ гунни гунагъ я, себ гайи касди гъасятда «астагъфируллагъ» лагъана туба авуна кIанда. Гунагърикай анжах пайгъамбарар хвена. Адет яз, себ хъел атай арада инсанри гузва, гъавилай итимдикай хъел хкатайла, адаз хъуьтуьлдиз ви сивяй пис гафар акъатзава, мусурмандиз иллаки капI ийизвайдаз ахътин гафар сивяй акъудун кутугнавач лугъун лазим я.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА
Объявляют прием абитуриентов на очередной 2014/ 15 учебный год

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием.

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 6 лет.
- ✓ в медресе – 3 года.

В университет принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование, в медресе – имеющие основное общее образование.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имама), расположенной по месту жительства абитуриента.

Студентам из Южного Дагестана за отличную успеваемость выплачивается стипендия в размере – 1000 р; за хорошую – 500 р.

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 (988) 771 59 55

Диде-бубадиз муьтIуьгъ тушир веледдиз вуч ийидай?

Дагъустандин Исламдин университетдиз ракъурна кIанда. Адаз ана Ислам дин, эдеб, гъурмет ва хатур чирда. Веледриз гъвечи чIавалай Исламдин тербия гана кIанда, диндин тарсар чирун патал мискIиндиз (эгер ана ихтибарнавай касди тарсар гузватIа) рекъе тун лазим я. Гъвечи чIавалай тербия тагайтIа, чIехи хъайила, абур ам къабул хъийидач. Пайгъамбардин () гъадисда лагъанва: «Веледриз ирид ийисалай капI ийиз чира, цIуд йисалай ам тийиз хъайитIа, абур гатут». Ирид йис хъанвай веледриз чпиз капI ферз туштIани, абуров капI ийиз тун диде-бубадиз ферз я.

КIларин вахтар

Апрель

югъ	Пакаман Ас-СубхI	Рагъ эькечI-завай вахт	Нисинин Аз-Зугър	Рагъдандин Аль-Гаср	Гъетрен Аль-Магъриб	Месин Аль-ГIишаъ
1	4:50	6:29	12:53	16:27	19:18	20:44
2	4:48	6:27	12:53	16:27	19:19	20:46
4	4:44	6:23	12:52	16:28	19:21	20:49
6	4:40	6:19	12:51	16:29	19:23	20:52
8	4:36	6:16	12:51	16:30	19:26	20:55
10	4:32	6:12	12:50	16:31	19:28	20:57
12	4:28	6:09	12:50	16:32	19:31	21:00
14	4:22	6:05	12:49	16:33	19:34	21:04
16	4:18	6:01	12:48	16:33	19:36	21:07
18	4:13	5:58	12:48	16:34	19:38	21:10
20	4:10	5:56	12:47	16:35	19:40	21:13
22	4:05	5:53	12:47	16:35	19:42	21:15
24	4:01	5:50	12:47	16:36	19:44	21:19
26	3:57	5:47	12:47	16:38	19:47	21:23
28	3:52	5:44	12:46	16:38	19:49	21:26
30	3:49	5:41	12:46	16:39	19:51	21:29

ПОДПИСКА-2014

Гъурметлу стхяар ва вахар!

2014-ийс патал подписка давам жезва. Лезги чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газет квез кIани почтунин отделени-йра, районар кIвалахзавай чи векилривай ва я редакциядиз атана кхъиз жеда. Иисан къимет: 324 манат. Индекс 51395

Гъурметлу газет кIелзавайбур!

Гила куь суалар, теклифар редакци-ядиз SMS-рин куьмекдалди 8988 200 04 27 нумрадиз ва я «lezgiassalam@gmail.com» -диз гуз жедайди чна квез хабар гузва. Куь суалар ва абуроз ганвай жавабар чна, инша-Аллагъ, газетдин чинриз акъудда.